

Estàtua-menhir de Ca l'Estrada de Canovelles. MDG 12.615

Estàtua-menhir de Ca l'Estrada de Canovelles

MDG 12.615

Fitxa tècnica

Matèria: bloc natural de gres vermellós
 Cronologia: Neolític final (entre 3500 i 2100 anys abans de Crist)
 Tècnica: esculpida
 Dimensions: alçada 93 x amplada 35.5 x gruix 22.5 cm
 Número d'inventari: 12.615 (en dipòsit de la Generalitat de Catalunya)

Les estàtues-menhirs

Durant el període Neolític, ara fa uns 8.000 anys, a Catalunya les primeres comunitats humanes van començar a practicar l'agricultura i la ramaderia. Conreaven cereals i domesticaven animals per abastir-se de llet i carn. Acostumaven a viure prop dels rius, en cabanes fetes de fang i branques i ja fabricaven atuell de terrissa, cistells i eines per a treballar la terra.

Vers el 4.500 aC, els pobles de l'Europa Occidental van començar a erigir tombes monumentals on enterraven els seus morts. Amb el temps, la generalització d'aquestes construccions donarien pas al fenomen del megalitisme. Serà també a partir d'aquest moment que diverses civilitzacions mediterrànies començaran a representar la figura humana sobre pedres de gran mida: les estàtues-menhirs.

Es localitzen en tres contextos diferenciats: en plena naturalesa, en llocs d'hàbitat i en necròpolis i aporten detalls que ajuden a conèixer millor la societat neolítica, com per exemple, l'ús d'una mena d'abric, comú en homes i dones o l'ús de faixes amb sivelles força complexes. També s'observa la representació d'armes com arcs i destrals, i també la utilització de tatuatges i abillaments personals com collars i penjolls.

Descripció

L'estàtua-menhir és una figura antropomorfa. Data del III mil·lenni, època de les primeres representacions humanes de gran format a Europa i el Mediterrani, cosa que la converteix en una de les estàtues-menhirs més antigues de la Península Ibèrica. Procedent del jaciment Ca l'Estrada de Canovelles, es pot relacionar amb les estructures prehistòriques que s'hi han documentat, especialment amb els canals o fossats pertanyents a un possible poblat neolític o lloc cerimonial.

L'estàtua està esculpida a l'anvers i al revers sobre un bloc de roca de gres vermellós i amida 93 cm d'alçada per 35,5 cm d'amplada i 22,5 cm de gruix. El bloc natural va ser elegit premeditadament per la seva aparença antropomorfa; a la seva cara frontal es van esculpir, amb una tècnica força naturalista, traços anatòmics com el braç i la mà esquerra. A la cara posterior hi ha representats els plecs d'una capa o vestit, el cabell i possiblement l'objecte o atribut que li atorga dignitat (cepre o arma). Per sobre del cap, quatre cassoletes esculpides que donen a l'estàtua el seu motiu diferencial. Aquest motiu es troba freqüentment en lloses de dòlmens i de menhirs de Catalunya i se'ls atribueix una funció ritual, potser relacionada amb la recollida d'aigua de pluja. Bona part de la superfície davantera està destruïda d'antic.

Aquestes escultures s'interpreten com personatges masculins o femenins destacats de la societat prehistòrica. Serien ídols erigits com monuments de prestigi en el territori d'una comunitat, símbols humans de creences i mites o bé figuracions del poder. En aquestes comunitats sembla que es distingiren alguns personatges, els quals haurien tingut certes funcions polítiques i religioses i l'estàtua podria interpretar-se com la representació d'un d'aquests personatges notables.

L'estàtua-menhir de Ca l'Estrada té els seus paral·lelismes més propers amb les estàtues-menhirs del grup de la Rouergue al sud-est de França. A Catalunya, i més concretament al Vallès, es coneixien ja altres menhirs com la Pedra Llarga de Palau-solità i Plegamans, la pedra Serrada de Parets, la Pedra de Llinars, la de Montmeló i el Menhir de Castellruf de Santa Maria de Martorelles, aquests els dos últims també amb gravats. Però el de Ca l'Estrada va ser la primera estàtua-menhir antropomorfa descoberta a Catalunya. El 2006 es va localitzar una segona estàtua menhir a Seròs (Artesa de Segre) i el 2009, al Pla de les Pruneres de Mollet del Vallès, l'estàtua-menhir antropomorfa més destacada fins ara per la seva monumentalitat, amb prop de 5 metres d'alt i 6 tones de pes.

Procedència

Les obres de la Ronda Nord a inicis del 2004, en el tram del municipi de Canovelles, van deixar al descobert el ric jaciment arqueològic de Ca l'Estrada amb restes pertanyents a època prehistòrica, antiga i medieval que corroboren la idoneïtat d'aquest territori per l'assentament humà i la seva ocupació continuada.

Les troballes més destacables van ser les del període prehistòric: grans estructures de combustió, evidències de fossats, estructures funeràries i l'estàtua-menhir que fan d'aquest jaciment un element clau pel coneixement del neolític final - calcolític a Catalunya.

El balcó